

К.е.н., Булкот Г.В.,
здобувач вищої освіти на другому (магістерському) рівні
Пашинська К.А.

*ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима
Гетьмана», Україна*

Особливості контролю розрахунків з виплати працівникам в бюджетних установах

Поточна діяльність бюджетних установ передбачає використання коштів державного та місцевого бюджетів задля задоволення соціально-культурних та інших потреб суспільства. Характерним для таких установ є те, що майже 70% цих коштів є витрати на оплату праці. Своєчасність нарахування й виплати працівникам заробітної плати напряду впливають на рівень ефективності праці працівників бюджетної сфери і є базовим мотиваційним важелем для професійного росту кадрів. Тому на сьогоднішній день однією з головних проблем бюджетних установ є те, що вони працюють в умовах недостатнього фінансування з бюджету держави. Це зумовлює необхідність не тільки планувати, здійснювати та контролювати доходи і видатки бюджетних програм, але і керувати результатами їх виконання.

Метою контролю розрахунків з виплати працівникам полягає у встановленні достовірності первинних даних щодо наявності зобов'язань, законності і доцільності проведених розрахунків, повноти і своєчасності відображення даних в первинних документах та облікових регістрах, обґрунтованості і ефективності витрачання бюджетних коштів на виплату працівникам та наявного персоналу установи, достовірності відображення стану зобов'язань у звітності. Відповідно до мети контролю, завданнями

рахунків з виплати працівникам є: контроль обґрунтованості обсягу асигнувань на заробітну плату; контроль дотримання трудової та штатної дисципліни; контроль обґрунтованості призначення надбавок і доплат; контроль правильності обчислення середнього заробітку; контроль правильності нарахування і сплати податків та обов'язкових платежів; контроль організації робочих місць та процесу праці; перевірка реальності операцій по заробітній платі, що відображені в обліку; контроль правильності виплати за формами та видами заробітної плати; контроль правильності нарахувань на заробітну плату та утримань з неї; контроль правильності нарахування виплат з тимчасової непрацездатності; контроль синтетичного та аналітичного обліку заробітної плати; контроль відповідності показників аналітичного обліку по рахунку 65 «Розрахунки з оплати праці» записам синтетичного обліку і журнал-головної книги; контроль повноти, правильності та достовірності відображення інформації про розрахунки з оплати праці у звітності тощо.

Джерелом проведення контролю виступають дані синтетичного та аналітичного білку, дані фінансової звітності, а також Наказ про облікову політику підприємства.

Важливим аспектом контролю за правильністю нарахування заробітної плати є співставлення суми нарахованої заробітної плати, що обліковується в первинних документах з даними рахунків накопичувальної відомості, а також звірка даних цих відомостей з даними, що зазначені у розрахунково-платіжній відомості. Забезпечуючи контроль за операціями з оплати праці потрібно, перш за все, детально дослідити внутрішні розпорядчі документи, що регулюють порядок нарахування, виплати та обліку заробітної плати, а вчасності перевірити наявність та дотримання умов Колективного договору, Положення про оплату праці та Положення про преміювання тощо.

Організація контролю структури виплат працівникам повинна мати комплексний характер для охоплення всіх етапів контрольно-аналітичної роботи. На підготовчому етапі визначаються об'єкти, джерела управління, встановлюються завдання та вибираються методи управління.

Методичний етап включає: контроль законності та обґрунтованості найму працівників та їх звільнення; контроль відповідності законодавству про працю та внутрішніх документів при обчисленні та виплаті зарплат, виплат, премій, інших заохочувальних та компенсаційних виплат, перевірка наявності прострочених платежів та прострочених виплат; контроль правильності нарахування відпускних сум, допомоги по тимчасовій непрацездатності, інших виплат; контроль відповідності нарахованих сум для виплати фактично виплаченої зарплати; контроль відповідності законодавству щодо індексації сімейних доходів; контроль точності обов'язкових платежів та відрахувань щодо виплат працівникам; контроль законності реєстрації та звітування про виплати праці працівників, перевірка відповідності синтетичним та аналітичним даним бухгалтерського обліку щодо виплат працівникам; інвентаризація зобов'язань щодо зобов'язань з виплат працівникам.

Аналітичний етап характеризується перевіркою ефективності використання розрахунків з виплати працівникам та робочого обладнання; аналіз відхилень і порушень, а також розробка пропозицій за результатами аналізу.

Заключна етап - це наступний моніторинг виконання рекомендацій щодо локалізації виявлених недоліків та порушень. Порушення виплат працівникам може статися в таких ситуаціях: порушення періодів оплати праці, неправильне визначення ставок, зарплат тощо.

Завдяки цьому, підвищиться контроль в частині розрахунків з виплати працівникам та дотримання нормативно-правових актів, буде змога виявити чинники, що прямо чи опосередковано впливають на оплату праці та складанні кошторисів установи згідно штатного розпису та кваліфікаційно-тарифікаційного списку.

Також слід враховувати таку особливість, що у бюджетній сфері переважно розумова праця, не залежить від випуску продукції, тому знову ж таки, не існує стимулів для покращення виробітку. Виходячи зі специфічних рис обліку бюджетної сфери удосконалення організації обліку та контролю

розрахунків з виплати працівникам повинно вирішити наступні завдання: контроль за робочою дисципліною та раціональним використанням робочого часу працівником; правильність нарахування заробітної плати, обчислення утримань з неї; контроль за використанням фонду оплати праці та бюджетними асигнуваннями.

Отже, контроль розрахунків з виплати працівникам забезпечує захист від помилок та зловживань в установі, дозволяє переконатися у тому, що фонд оплати праці використовується повністю і ефективно, а організація та умови праці відповідають вимогам законодавства. Обов'язкове запровадження контролю розрахунків з виплати працівникам в бюджетних установах є одним із напрямів удосконалення системи контролю в цілому, що дасть можливість скоротити видатки і зробити державний контроль ефективнішим.

Література:

1. Бюджетний кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text> (дата звернення: 05.05.2021)
2. Корінько М. Д. Контроль та аналіз діяльності суб'єктів господарювання в умовах її диверсифікації: теорія, методологія, диверсифікація: монографія. Київ: ДП «Інформ-аналіт. Агентство», 2007. 429 с.
3. Чадченко О.С. Особливості організації обліку розрахунків з оплати праці в бюджетних установах. *Управління розвитком*. 2012. № 10. 193 с.
4. Шара Є.Ю., Андрієнко О.М., Жидєєва Л.І. Бухгалтерський облік у бюджетних установах і організаціях.: навч. посібник. Київ : Центр навчальної літератури, 2011. 440с.